

Transfer tussen vakken

Argumenteren bij Nederlands en geschiedenis

Wie zijn wij?

Remco Menke:

docent geschiedenis

Anita Smits:

docent Nederlands

Opzet

1. Wat zijn je ervaringen?
2. Wat zegt de wetenschap?
cognitieve processen
3. Probleemstelling en ontwerpvrage
4. Onze lessenserie
5. Opbrengsten/ inzichten
6. Wat neem je mee?

Ervaringen?

Wat zegt de wetenschap

1. Cognitieve mentale representatie
2. Standaard van coherentie
3. Grimm-model
4. Teksten vaker lezen

1a Cognitieve processen bij begrijpend lezen

1. Coherente mentale representatie

- Verbanden binnen de tekst
- Verbanden tussen de tekst en achtergrondkennis

Vrij vertaald:

In hoeverre begrijpen leerlingen een tekst?

- woordenschat
- complexe zinnen
- tekststructuur
- verbanden
- kennis van de wereld

1b. Standaard voor coherentie

Hoe hoog legt de
leerling de lat?

Hoe actief probeert de
leerling de tekst te
begrijpen?

**ALS DE LAT
TE HOOG LIGT**

Postbus 1045 6801 BA Arnhem www.loesje.nl

**KUN JE
ER NOG ALTIJD
ONDERDOOR
LOPEN**

Loesje

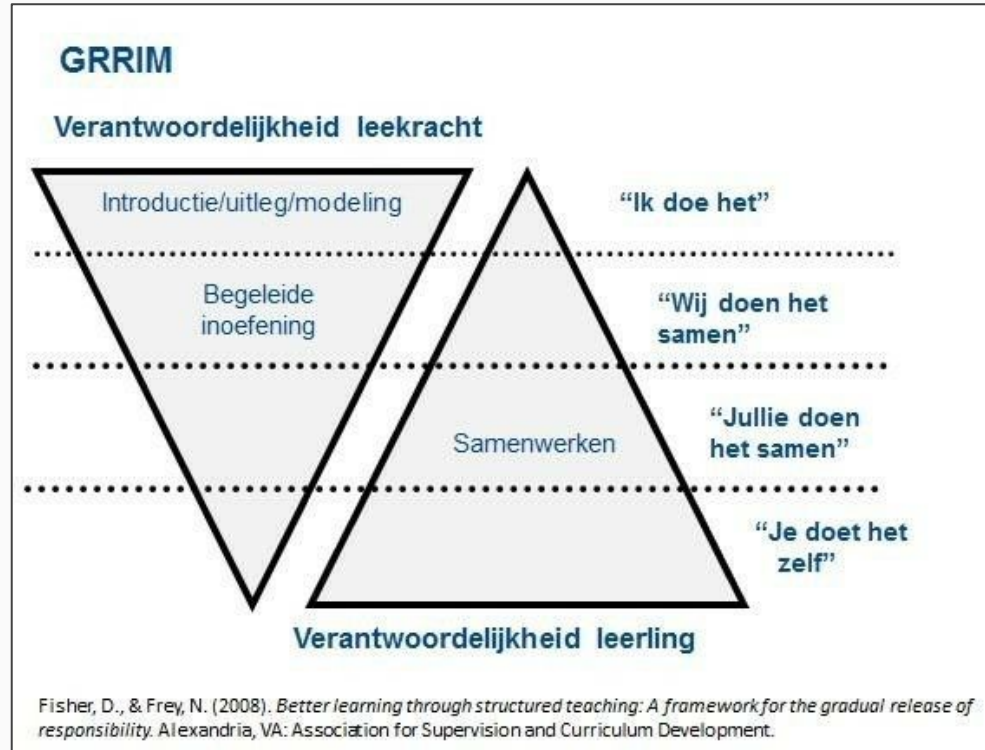
Hoe kunnen docenten helpen bij ...

2. Standaard voor coherentie

- Lat hoog leggen per leerling
  - uitdagend
  - haalbare doelen
  - differentiëren
- Hoe actief probeert de leerling de tekst te begrijpen?
  - verdiepend lezen
  - in groepjes + individueel
  - docentgestuurd ⇒ zelfstandig (GRRIM)
  - formatief
  - zelfevaluatie

- Gradually
- Released
- Responsibility
- Instruction
- Model

1c. Teksten vaker lezen: close reading

In verschillende rondes teksten vaker lezen met een leesdoel

- Nadruk op lezen, begrijpen en analyseren van een tekst
- Leerlingen lezen gericht
- komen tot een beter begrip van de tekst
- zijn meer gemotiveerd om een tekst te lezen

2. Praktijkprobleem

Bij Nederlands leren leerlingen

- signaalwoorden herkennen
- verwijswwoorden
- hoofdgedachte
- tekststructuren
- etc.

Leerlingen ervaren dit als iets voor Nederlands en gebruiken dit niet bij andere vakken, zoals geschiedenis

Interview

Frederique:

Ik let totaal niet op die dingen. Waarom we het moeten doen? Omdat je een betere schrijver ervan wordt, of omdat het goed is voor je Nederlands. Als je ooit iets naar iemand moet schrijven.

Ik begrijp er de tekst niet beter door. Met die tekststructuren doe ik echt niets. De Inhoud van Nederlands hoort echt bij Nederlands. Ik doe het omdat het moet.

Femke

Sommige dingen die ik leer voelen nutteloos, maar als je later vakken kiest met grote leerteksten, dan is het handig.

Ontwerpvrraag en Ontwerp

Hoe kunnen docenten geschiedenis en Nederlands bij 3vwo met behulp van leesdoelen en het stimuleren van expliciete zelfreflectie eraan bijdragen dat leerlingen de belangrijkste informatie in teksten ordenen om de teksten te evalueren?

Ontwerp

- Lessenserie van 5 lessen bij Nederlands en 4 lessen bij Geschiedenis
- Thema: vluchtelingen (toen en nu)
- Argumentatieve vaardigheden staan centraal
- Schrijfopdracht als overkoepelende opdracht
- reflectie-opdracht voor leerlingen in verschillende lessen

4. Onze lessenserie: Nederlands

- ❑ Les 1: Introductie van het onderwerp vluchtelingen, tekst eerste keer lezen
- ❑ Les 2: Methodeles uit Nieuw Nederlands, aanleren vaardigheden
- ❑ Les 3: Maken van een hulpkaart
- ❑ Les 4: Oefenen met hulpkaart, mening en argumenten halen uit eerder gelezen tekst
- ❑ Les 5: Lezen van een fictietekst (De Gelukvinder), vergelijken met andere tekst

Les 1: Introductie onderwerp

Leessandwich, Lezen van tekst van Kennislink voor de eerste keer

Opdracht voor de leerlingen :
Lees deze tekst (reader bl 11)

1. Wat vond je ervan?
2. Wat was er nieuw voor je in de tekst? Wat begreep je nog niet zo goed?
3. Wat heb je geleerd wat je eerder nog niet wist?

Vul deze vragen in bij opdracht 2 in de reader (blz 4)

Les 2: Theorie

- een 'normale' les van Nieuw Nederlands, alleen zonder een tekst met vragen uit het boek
- Effectief: vragen naar geleerde = reflectie op geleerde

Opdracht 4

In de volgende les ga je een hulpkaart maken. Welke begrippen die je vandaag hebt geleerd moeten er volgens jou beslist op een hulpkaart staan?

- 1.....
- 2.....
3. etc

Les 3: hulpkaart maken

ARGUMENTATIE

Standpunt + argument = argumentatie
↳ 2 soorten argumenten
- feitelijk argument (bestaat uit feiten)
- waardeerd argument (bestaat uit mening)

Standpunt + één argument = enkelvoudige argumentatie

Standpunt + twee of meer argumenten = onder- of nevenschikende argumentatie

↳ nevenschikende argumentatie = meerdere argumenten voor één stelling

↳ onderschikende argumentatie = argumenten gebruiken om een ander argument te onderbouwen (sub-argumentatie)

```
graph TD
  A[Standpunt] --- B[argument a]
  A --- C[argument b]
```

↑
blojesschema

```
graph TD
  D[argument] --- E[argument] --- F[argument]
```

↑
neven- en onderschikend argumentatie

```
graph TD
  G[Standpunt] --- H[argument]
```

← enkelvoudige argumentatie

Hulp Kaart

een standpunt is een zin die wordt onderbouwd door argumenten

↳ er zijn er 2

- feitelijk (kan je controleren)
- Waarderend (mening verschillen)

als een schrijver met 1 argument het standpunt onderbouwd dan is het enkelvoudige en met meerdere argumenten is het nevenschikend

onderschikende argumentatie als 1 of meer argumenten met een nevenschikend argumentatie is er een onder- en nevenschikende argumentatie

Leuke versies
Leuke lay-out
Leuke kleuren
Wenig info
goede informatie
er is een beetje weinig info

moet en heel goed leesbaar

maria Linde frederica

Les 4: werken met de hulpkaart

- Opnieuw lezen van de tekst van Kennislink
- Nu met gerichte vragen over de inhoud op gebied van argumenteren
- Voorbeeld:
Lees alinea 6. "Dat maakt een wereld van verschil, volgens Oudejans". Wat is in deze alinea het standpunt en wat is het argument? Is deze argumentatie onderschikkend of nevenschikkend?
- De laatste vraag: je eigen mening
- Reflectie op het lezen van een tekst voor de tweede keer via google forms

Hoe heb je de tekst gelezen?

Denk na over de volgende vragen?

A brown thought bubble with a tail pointing downwards and to the left.

Was het fijn om een tekst voor de tweede keer te lezen?
Hielp dit je om de tekst beter te begrijpen?

A brown thought bubble with a tail pointing downwards and to the left.

Begreep je alles van de tekst?
Wat heb je gedaan als dat niet het geval was

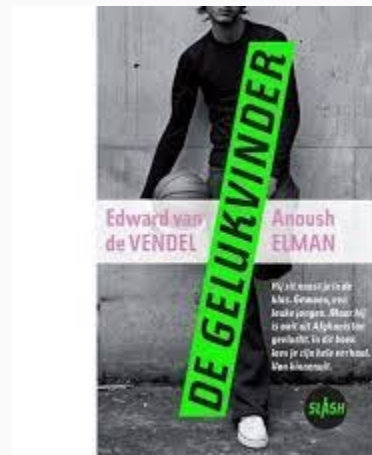
A brown thought bubble with a tail pointing downwards and to the left.

Heeft de hulpkaart zijn doel bereikt?
Kon je de vragen goed beantwoorden?

Les 5: een fictietekst gebruiken

Uit de methode Nieuw Nederlands: De gelukvinder

- gerichte vragen over de fragmenten
- vergelijken van deze tekst met de eerste tekst

4. Onze lessenserie Geschiedenis

Les 1 Belgische oorlogsvluchtelingen

Les 2 Vluchtkamp

Les 3 Het Nederlandse vluchtelingenbeleid in 1914

Les 4 Vergelijking heden en verleden

Les 5 Eindopdracht

Les 1 Belgische oorlogsvluchtelingen

- Introductie
- Boodschap van de kunstenaar
- Inleven
- Argumenteren

Les 1 Belgische oorlogsvluchtelingen

Opdracht 1

Schrijf op wat de mening van de kunstenaar is. Gebruik de ik-vorm.

Jij doet dus alsof jij Leo Gestel bent. Schrijf jouw antwoord op de volgende bladzijde op.

Doe dit op de volgende manier:

Ik vind ... [**standpunt**] ..., want in de bron zie je ... [**argument: verwijzing naar de bron**] ... en dat betekent ... [**uitleg bij het argument**] ... .

Daardoor weten de mensen die naar deze tekening kijken dat ... [**afsluiting = verbinding tussen standpunt + argument**] ... .

Les 1 Belgische oorlogsvluchtelingen

Opdracht 2

Zoals je bij Nederlands hebt geleerd bestaat een argumentatie uit de volgende onderdelen:

argumentatie = standpunt + argument(en)

argument(en) = onderbouwing

Opbouw:

- Stapsgewijs ernaar gevraagd
- Korte tekstbron

Les 2 Vluchtkamp

- Fictie
  - *Vorbij de Dodendraad*, Ada Schouten-Verrips
  - **Doel:** inleving
- Richtvragen
- Foto's
  - **Doel:** begrippen tastbaar maken

Les 2 Vluchtkamp

Opdracht 5: Geef in eigen woorden weer hoe de argumentatie van generaal Snijders luidt.

Denk daarbij aan:

- het standpunt van de generaal;
- zijn argument of argumenten;
- de afsluitende zin (= het geheel verbinden).

Generaal Snijders vindt dat .....

.....

..., want .....

.....

Daardoor .....

.....

Kleine bron

Bron 5: Generaal Snijders spreekt de ministers toe in 1914

... 'het verschijnen van personen, die **noch** voor den vijand gevlucht zijn, die noch zonder dak zijn geraakt wegens het vernielen van **hunne** woning. **Doch lieden** die eenvoudig – onder de bestaande omstandigheden – in België geen werk hebben: **alzo** geen “vluchtelingen” maar “werkelozen” die **hier te lande** onderdak en vrije voeding genieten’.

De generaal zei dat hij er een voorstander van was ‘als de Regeering besluiten kon de grens voor Belgen zonder voldoende middelen van bestaan te sluiten’.

Toelichting:

Generaal Snijders was de opperbevelhebber van het Nederlandse leger.

Gesprek met Micha (cijfers: ges. 5 + Ned. 6)

Hoe herken je argumenten?

“Tja, aan ik vind. Voor mij is een argument vaak een mening.”

Hoe schrijf je argumenten op?

“Ik probeer een mening met feiten er tussendoor op te schrijven.”

Gesprek met Micha (cijfers: ges. 5 + Ned. 6)

Wat vind jij van dit project?

“Goed dat jullie dat doen, maar ik vind het zelf niet al te leuk. Want je moet veel schrijven en dat vind ik niet al te leuk om te doen.”

Waarom heeft dit project nut?

“Ik merk dat ik op de toets vaak heel kort wil antwoorden en dat ik het niet goed uitleg. En ik wil wel dat ik meer punten krijg op de toets.”

Les 3 Het Nederlandse vluchtelingenbeleid in 1914

Kenmerken opdracht 6:

- Langere tekst
- Verklarende vraag
- Theorie vanuit Nederlands toepassen
- Enkele richtvragen
- Meer zelfstandig

Opdracht 6: met hulpkaart

Beantwoord eerst de analyserende vragen:

a. In welke alinea wordt een mening verwoord?

a. Wat is die mening?

a. Hoe wordt die mening onderbouwd?

a. Leg uit of de argumentatie enkelvoudig of meervoudig is.

a. Leg uit of het argument feitelijk of waarderend is.

a. Is de argumentatie overtuigend of niet?

Opdracht 6

Beantwoord nu de verklarende vraag:

Leg uit of de mening van de schrijver positief is of negatief is over de opvang van Belgische vluchtelingen in Nederland.

Gebruik hierbij de standaard argumentatiestructuur.

Les 4 Vergelijking heden en verleden

- Heden en verleden
- Meer zelfstandigheid
- Grote teksten
  - 1 eerder gebruikt bij Nederlands
  - 1 eerder gebruikt bij geschiedenis
- Meer bronnen
  - 2 kleine recente krantenartikelen (buiten slapen + asielboot)
- Een grote, open vraag

Opdracht 7

Vergelijk het Nederlandse vluchtelingenbeleid van nu met de situatie tijdens de Eerste Wereldoorlog.

Ben je het eens of oneens met onderstaande stelling?

Stelling:

Vluchtelingen worden nu beter opgevangen door de Nederlandse overheid dan tijdens de Eerste Wereldoorlog.

Les 5 Eindopdracht

- Brief
- Situatie Delft
- Voor/ tegen komst asielboot
- Opdracht voor Nederlands

Wat hebben wij geleerd?

Samenwerken tussen vakken is makkelijk te organiseren en levert veel op.

Opbrengst?

Wat neem je mee in je
eigen lespraktijk?

